

Türkiye'nin 2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'nda Kütüphane Kurumuna Yaklaşım

The Approach to the Library Institution in 2015-2018 Information Society Strategy and Action Plan of Turkey

Şenol Karadeniz* ve Bülent Yılmaz**

Öz

Bu çalışmada, bilgi politikaları ile kütüphane kurumu arasında organik bir bağ bulunduğu varsayımından yola çıkılarak, Türkiye'de Kalkınma Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu 2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'nda, bilgi toplumunun bir unsuru olarak kütüphane kurumuna yaklaşım irdelenmiştir. 2015-2018 yıllarını kapsayan Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı; 8 ana komudaki, 72 eylemden oluşmakta olup, eylemler kapsamında 26 kuruma sorumluluk verilmiş ve bu eylemlerin 30 gösterge ile izleneceği belirtilmiştir. Çalışmada, öncelikle Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'nın içeriğinde kütüphane teriminin ne sıklıkta geçtiği incelenmiştir. Daha sonra Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'ndaki tüm stratejiler, hedefler ve eylem planlarının, kütüphane kurumu ile ilişkili olabileceği noktalar belirlenmeye çalışılmıştır. Son olarak strateji belgesi, Bilgi ve Belge Yönetimi alanı açısından ele alınmıştır. Sonuç olarak sekiz ana eksenin sadece ikisinde doğrudan kütüphane terimi geçmektedir. Ancak bunların dışında bulut bilişim hizmetlerinin yaygınlaştırılması; sayısal bölünmeyi azaltacak altyapı tedbirleri; BİT sektörünün gereksinim duyduğu nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi; bilgi teknolojilerinin topluma nüfuzu gibi konuların da kütüphaneler ile ilgili olduğu görülmektedir. Strateji belgesinde kütüphane kurumunun ulusal bilgi politikalarının içinde yer alan organik bir unsur olarak görülmediği anlaşılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar çerçevesinde öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Bilgi toplumu; bilgi politikaları; Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı.

Abstract

Starting from the assumption that there is an organic link between the information policies and the library institution, the approach towards library institution as a part of information society in Information Society Strategy and Action Plan of 2015-2018 prepared by the Turkish Ministry of Development is discussed in this study. Covering the time period between 2015 and 2018 Information Society Strategy and Action Plan consists of 72 actions in 8 main topics. 26 institutions have been held responsible for the actions, and it has been stated that these actions

* Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. e-posta: senolkdz@gmail.com
PhD Student, Hacettepe University Department of Information Management.

**Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğretim üyesi. e-posta: byilmaz@hacettepe.edu.tr

Prof. Dr. Hacettepe University Department of Information Management.

Geliş Tarihi – Received: 22.12.2015

Kabul Tarihi – Accepted: 19.02.2016

are going to be monitored by 30 indicators. In this study, it has been examined how frequently the library is used as a term in the content of Information Society Strategy and Action Plan. Afterwards, it is aimed to determine the points where all strategies, aims and action plans in Information Society Strategy and Action Plan might be in relation with the library institution. Lastly, the strategy document is examined in terms of the field of Information and Documentation Management. Consequently, the library was used directly as a term only in 2 main topics out of 8. Apart from these, however, it is understood that issues such as the dissemination of cloud services; the infrastructure measures to reduce the digital division; the training of qualified human resources needed in the ICT sector and the penetration of information technology in society are also in relation with the libraries. In the strategy document it is understood that the library institution is not seen as an organic element supporting national information policies. Some suggestions have been presented on the basis of the results obtained through this study.

Keywords: *Information society; information policies; Information Society Strategy and Action Plan.*

Giriş ve Kavramsal Çerçeve

Toplumsal bir kurum olan kütüphaneler, toplumsal gelişmeler karşısında durağan kalamayarak yapısal ve yönetsel dönüşümler gerçekleştirmektedirler. Toplu (2006, s.145)'ya göre bu süreçten en fazla etkilenen kurumların başında enformasyon merkezleri gelmektedir. Bütün bu gelişmeler basılı kültür geleneğinin hâkim olduğu enformasyon politikaları ile onların kurumlarının yeniden sorgulanmalarını ve tanımlanmalarını gerektirmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de kütüphane kurumunun günümüzde bilgi toplumu olarak adlandırılan yeni toplumsal düzene uyum sağlayabilmesi için bilgi politikalarıyla desteklenmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, çalışmada Türkiye'deki başlıca politika-strateji geliştirme kuruluşu olan Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan “2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı”nın içeriği, bilgi toplumunun önemli bir unsuru olarak bilinen kütüphane kurumu açısından irdelenmiştir.

İçinde yer aldığımız dönem “bilgi toplumu”, “kapitalist ötesi toplum”, “yeni ekonomi”, “bilgi ekonomisi”, “bilgi çağı” gibi terimlerle nitelendirilmektedir. Günlük yaşamda yoğun bilgi kullanımı, üretimde kas veya makine gücüne oranla bilginin gücünden daha fazla yararlanılması, bilginin işlenmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin ağırlıklı olarak kullanılması bilgi toplumunun temel özellikleri olarak ortaya çıkmaktadır (Tonta ve Küçük, 2005, s. 2). Webster (1996)'a göre bilgi toplumunun en yaygın tanımı, teknolojik yeniliklere vurgu yapmasıdır. Anahtar fikir toplumun her köşesinde bilgi işlem, depolama ve iletimde bilgi teknolojilerinin uygulanmasına yol açan atılımlardır. Bilgisayarların maliyetlerindeki şaşırtıcı azalma, güçlerindeki olağanüstü artış ve buna bağlı olarak her yerde görülmeye başlanan uygulamalar bilgi toplumunun dikkat çeken özelliklerindedir (Webster, 1996, s. 1338). Bilgi toplumunun en belirleyici unsurunun bilgi teknolojileri olduğunu söyleyen Tonta (1999, s. 365) tarım ve sanayi toplumlarında mal ve hizmetlerin bir yerden bir yere aktarılması için nasıl kara, hava ve deniz yollarına ihtiyaç varsa bilgi toplumunda da bilginin hızla aktarılması için bilgi otoyollarına gereksinim olduğunu ifade etmektedir.

Yılmaz (2010, s. 266) bilgi toplumunun genel niteliğini şöyle sıralamıştır:

- Toplumsal yaşamın her alanında bilginin geçmişle kıyaslanamayacak kadar fazla ve belirleyici biçimde kullanılması,
- Bilginin üretim hızının, öncesine göre anlamlı düzeyde yüksek olması,
- Bilgi ekonomisi olarak adlandırılan ekonomik yapıda hizmetler sektörünün tarım ve sanayinin ötesinde bir paya sahip olması ve hizmet sektörü içinde de bilgiye dayalı etkinliklerin ağırlıklı olması,
- Özellikle bilgisayar ve internetle simgeleşen ve bilginin üretimi, depolanması ve erişimini niteliksel olarak farklılaştıran bilgi ve iletişim teknolojilerindeki çok hızlı ve yapısal değişim.

Toffler (2008), tarihi aşamaları "dalgalar" olarak nitelendirmektedir. Birinci dalga olarak tarım toplumunu ele almaktadır. Çünkü tarihin ilk sahnesinden bu yana tarım, insan ihtiyaçlarının giderilmesinde önemli bir yer tutmuştur. İkinci dalga olarak sanayi toplumlarını işaret eden Toffler, bu toplumların dayanak noktasının ise makineleşme olduğunu söylemekte ve II. Dünya Savaşı yıllarından sonra başlayan çağı "Bilgi Çağı" olarak nitelendirmektedir. Akın (2007, s. 3) üçüncü dalganın ortaya çıkışında birinci ve ikinci dalganın dinamik bir evrimleşmesinin söz konusu olduğunu ve bilgi, imaj, kültür, ideoloji, değer gibi unsurların öne çıktığını belirtmiştir.

Görüldüğü üzere bilgi toplumu, sanayi toplumunun yerini alma iddiası taşıyan; bilgi ile ilişkili ürün ve hizmetlere daha çok önem verilen; bilginin üretimi, iletimi, depolanması ve tüketimi arasında daha önce olmadığı kadar yoğun ve önemli bir ilişkinin var olduğu; bilgi odaklı teknolojilerin ön planda olduğu; bilginin üretimi ile bilgi teknolojileri alanındaki iş gücünün bir toplumdaki gayri safi milli hasılanın önemli bir bölümüne katkı sağladığı yeni bir toplumsal ve ekonomik aşamadır.

Bilgi politikası kavramının ele alınmasından önce, politika ve strateji kavramlarının açıklanmasında yarar görülmektedir. Türk Dil Kurumu (TDK, 2015) politikayı, "*Devletin etkinliklerini amaç, yöntem ve içerik olarak düzenleme ve gerçekleştirme esaslarının bütünü, siyaset, siyasa*" olarak, stratejiyi de "*Önceden belirlenen bir amaca ulaşmak için tutulan yol*" olarak tanımlamaktadır.

Bilgi (enformasyon) politikası kavram ve kapsam olarak ilk başlarda bilgi merkezleri ve bilgi hizmetleri odağında ele alınmış ve tanımlamalar bu yönde yapılmıştır. 1990'lı yıllardan itibaren elektronik yayıncılığın gelişimi, iletişim ve enformasyon teknolojilerinin gerek bilgi hizmetleri alanındaki etkin kullanımı, gerekse toplumsal yaşam döngüsü içerisindeki başat roller, bilgi politikası kavramının içeriğini değiştirmiş, farklı toplumsal grupların, bu kavram içerisinde ele alınması sürecini beraberinde getirmiştir (Toplu, 2006, s. 131).

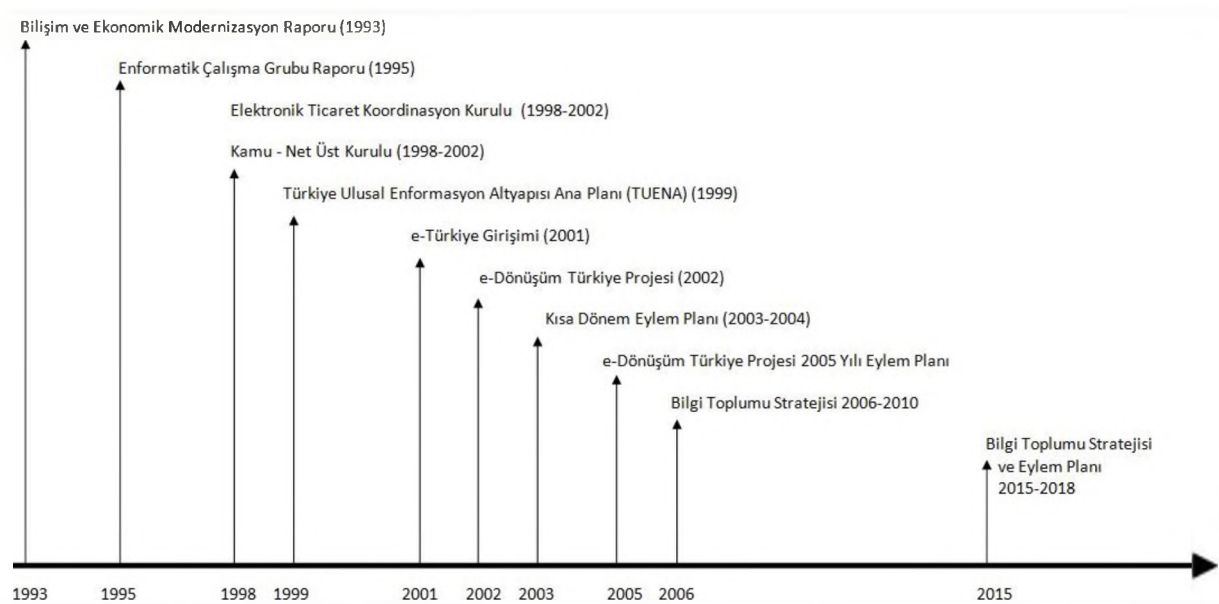
Bilgi politikası kavramının ise pek çok tanımı yapılmıştır. Türkiye'deki Bilgi ve Belge Yönetimi (BBY) alanındaki literatürde oldukça popüler olarak kullanılan (Hız, 2005; Uzunosmanoğlu, 2007; Birinci, 2012; Çakmak ve Yılmaz, 2012) tanım ise McClure'e aittir. McClure (1996, s. 214)'a göre bilgi politikası, bilginin üretilmesine, yönetilmesine, işaretlenmesine ve kullanılmasına öncülük eden ve birbiriyle ilişkili bir dizi kanun, yönetmelik, yönerge, iç tüzük, kural ve yargı kararları ile uygulamaları düzenleyen politiklardır.

Weingarten (1996, s. 45) da benzer biçimde bilgi politikasını, bilginin yaratılması, kullanımı, depolanması ve iletimiyle ilgili bütün kamu yasaları, düzenlemeler ve politikalar, biçiminde tanımlamaktadır. Mikro açıdan bu tür tanımlar kullanılırken, makro açıdan da bilgi politikasının eğitim, bilim, teknoloji, kültür, kamu yönetiminde şeffaflık, bilgi teknolojileri ve sağlık gibi diğer alanlardan ayrı tutulamayacağı iddia edilmektedir (Basri, Yusof ve Zin, 2012, s. 318). Pajaro ve Betancourt (2007, s. 23)'ın daha geniş açıdan ele aldıkları tanıma göre ise bilgi politikası, evrensel bilgiye erişim amacıyla ulusal gelişim hedeflerini başarabilmede sosyal, ekonomik ve siyasal faaliyetleri yürütmek üzere planlanmış faaliyetler için bir rehberdir.

Bütün politika tanımlamalarını enformasyon alanındaki düzenlemeler çerçevesinde ele aldığımızda ilk temel yaklaşımın ortak hedeflere ulaşılması için takip edilecek yol ve/veya yöntem olması gerekmektedir (Toplu, 2006, s. 131). Bu açıdan bilgi ve belge yönetimi alanıyla ilişkisi ve bilgi gereksinimi tabanlı bir tanım olması nedeniyle, çalışmamızda Yılmaz'ın tanımına öncelik verilmesi uygun görülmüştür. Buna göre ulusal düzeyde bir bilgi politikası; bir ülkedeki bütün bireylerin gereksinim duydukları bilgiye erişimlerini sağlayacak plan, program ve proje gibi unsurların oluşturduğu yol, yöntemdir (Yılmaz, 2010, s. 270). Toplu (2006, s. 134) bilgi merkezleri ve hizmetleri odaklı yaklaşımların, yeni enformasyon politikaları tanımlamalarında ve yaklaşımlarında, programların belirlenmesi sürecinde bir alt alan olarak ele alınmaya başlandığını vurgulamaktadır.

Türkiye'de Bilgi Politikası Konusunda Temel Girişimler

Enformasyon politikasının belirlenmesi sürecinde uluslararası düzeyde yaklaşım sergileyen birçok girişim, öncelikli olarak ülkelerin kendi ulusal altyapılarını geliştirmesini ve bilgi merkezlerini güçlendirmelerini önermektedir (Toplu, 2006, s. 141). Türkiye'de bilgi toplumu kavramı ile ifade edilen yeni toplumsal dönüşümlere dâhil olabilme çabaları 1990'lı yıllarda başlamıştır. Bu dönemde çeşitli raporlar ve araştırmaların yanı sıra bilgi toplumunun belli unsurlarının koordinasyonuna yönelik çalışmalar ön planda olmuştur. Bu çalışmalara kısaca değinilmesinde yarar görülmektedir.

(Şekil 1): Türkiye'de Bilgi Politikası Niteliğinde Temel Girişimlerin Tarihiçesi

Bilişim ve Ekonomik Modernizasyon Raporu (1993): Bu rapor Türkiye'nin bilgi toplumuna yönelik ilk adımı sayılır. Rapor, Türkiye ile Dünya Bankası işbirliğinde hazırlanarak 1993 yılında yayınlanmıştır. Vizyon, strateji, Türkiye'de bilgisayar uygulamaları, yazılım programları, bilgi ekonomisi için insan sermayesi, iletişim ağları, belirsizliğin azaltılmasında bilginin rolü, mevzuat ve eylem planı gibi alt başlıklardan oluşmaktadır (World Bank, 1993). Türkiye'nin bilgiye dayalı ekonomi hedeflerine uygun olarak bir eylem planı önerilmiştir. Ancak Dünya Bankası ile kredi anlaşması tamamlanamamış ve rapor önerileri uygulanamamıştır (BTD, 2015).

Enformatik Çalışma Grubu Raporu (1995): Önce Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ve Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) tarafından, Bilim-Teknoloji-Sanayi Politikaları Platformu kurulmuş, daha sonra bu platform altında "Enformatik Çalışma Grubu" kurulmuştur. Enformatik Çalışma Grubu 1995 yılı Mayıs ayında bir rapor yayınlamıştır. Rapor, Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu tehditlere dikkat çekilmiş, enformatik sektörünün kazandığı stratejik önem vurgulanmış, enformasyon alt yapısının oluşturulması amacıyla bir ana plan çalışmasının yapılması gerektiği ileri sürülmüştür (Arkun, 2003, ss. 182-183).

Türkiye Ulusal Enformasyon Altyapısı Ana Planı -TUENA (1999): Enformatik Çalışma Grubu Raporu'nun yayınlanmasından sonra Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, konunun önemi nedeniyle, 23 Ocak 1996 tarihinde konuyla ilgili çeşitli kamu kuruluşlarını toplantıya çağırılmıştır. Toplantı sonrasında Başbakanlık, 5 Şubat 1996 tarihli yazısıyla "enformasyon teknolojilerinin geliştirilmesi ve bilgi toplumuna geçişin sağlanması amacıyla, enformasyon alanında kamu güvenliği ve menfaatleri, sosyoekonomik, yasal, kurumsal ve düşünülebilecek diğer hususları da kapsayan bir enformasyon (internet dâhil) politikasının geliştirilmesine duyulan ihtiyaç nedeniyle, Ulaştırma Bakanlığı sorumluluğu ve koordinatörlüğünde, sekreteryaya hizmetlerini TÜBİTAK'ın yürüteceği bir ana planın oluşturulmasını" istemiştir. Rapor (TUENA, 1999), çok sayıda üst düzeyde idari, teknik, kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla yürütülen çalışmaların sonucu, 1999 yılı ortasında hazırlanarak Ulaştırma Bakanlığı'na sunulmuş ve aynı yıl Temmuz ayında kabul edilmiştir. Ancak 2000 yılının Ocak ayından sonra, çeşitli nedenlerden dolayı projede önemli çıktılar oluşturulamamıştır (Arkun, 2003, ss. 182-183).

Elektronik Ticaret Koordinasyon Kurulu (1998-2002): Elektronik ticaret ağının kurulması ve Türkiye'de e-ticaretin yaygınlaştırılması amacıyla, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun 25 Ağustos 1997 tarihli toplantısında, bir çalışma grubunun oluşturulması kararlaştırılmış ve yapılacak çalışmalarda koordinatörlük görevi Dış Ticaret Müsteşarlığı'na, sekreteryaya görevi de TÜBİTAK'a verilmiştir. Bu karar uyarınca, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın başkanlığında ilgili kuruluşların katılımıyla oluşturulan e-Ticaret Kurulu (ETİK) ilk toplantısı 16 Şubat 1998 tarihinde yapılmıştır. ETİK bünyesinde hukuk, teknik ve finans çalışma grupları oluşturulmuş ve elektronik ticaretin geliştirilmesine yönelik raporlar hazırlanarak, öneriler sunulmuştur (Ekonomi Bakanlığı, 2015). Kurul varlığını, e-Türkiye ile ilgili çalışmaların Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı bünyesinde toplanmasına kadar sürdürmüştür (Başbakanlık, 2002a).

Kamu-Net Üst Kurulu (1998-2002): 1998 yılında, kamu bilgisayar ağları konusunda yapılan faaliyetlerin değerlendirilmesi, koordinasyonu, izlenmesi ve finansmanı konusunda karşılaşılan

darboğazların aşılması amacıyla, Başbakanlık Müsteşarının başkanlığında kamu kurum ve kuruluşlarının katılımı ile Kamu-Net Üst Kurulu ve Kamu-Net Teknik Kurulu oluşturulmuştur (Başbakanlık, 1998). Kurul çalışmaları kapsamında, 1998 yılında Kamu Bilgisayar Ağları Konferansı düzenlenmiş ve bir eylem planı önerisi getirilmiştir. Kurul, varlığını e-Türkiye ile ilgili çalışmaların Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı bünyesinde toplanmasına kadar sürdürmüştür (Başbakanlık, 2002a).

e-Türkiye Girişimi (2001): Dünyada bilgi teknolojilerindeki gelişmeler ışığında, konu Avrupa Birliği (AB)'nin de gündemine girmiş, e-Avrupa Eylem Planı 19-20 Haziran 2000 tarihinde kabul edilmiştir (European Parliament, 2000). Daha sonra AB'ye aday ülkeler tarafından başlatılan ve Avrupa Komisyonu tarafında da desteklenen ilave bir girişim başlatılmış, böylece aday ülkelerde uygulanmak üzere 2001 yılında, "e-Avrupa+ Eylem Planı" hazırlanmıştır (eEurope Plus Action Plan, 2001). e-Avrupa+Eylem Planı'nda bilgi toplumu için gerekli temel adımların hızlandırılması amaçlanmıştır (Blázquez, 2001). Avrupa Komisyonu, Şubat 2001'de Kıbrıs ve Malta ile beraber Türkiye'yi de bu girişime katılmaya davet etmiştir. Türkiye'nin de bu girişime katılımını açıklamasıyla bilgi toplumuna geçiş için kamu kurumlarının kurum bazlı üzensiz girişimlerinin standart hale getirilmesi ve birleştirilmesi zorunluluğu oluşmuştur. Bu amaçla, 9 Eylül 2001'de, e-Avrupa+Eylem Planı'nın hedefleri doğrultusunda gerekli stratejilerin belirlenip, ulusal bilgi politikasının oluşturulması ve uygulanması amacıyla, e-Türkiye Girişimi uygulamaya konulmuştur (BTD, 2015). e-Türkiye Girişimi'nde, bilgi toplumunun temel yapı taşlarını oluşturmak üzere; teknik ve hukuki alt yapı ile insan kaynaklarının bilgi çağına hazırlanması, internetin yaygınlaştırılması, e-Sağlık, e-Arşiv projeleri gibi eylemleri içeren bir plan hazırlanmış ve bu planı yürütmek üzere çalışma grupları oluşturulmuştur. Öncelikle 2003 yılına kadar tüm okulların internete bağlanması ve eğitim, ucuz ve kolay internete ulaşım, e-Çevre, e-Sağlık konuları olmak üzere 56 alt bileşenin ele alınması gerekmiştir. Başbakanlık koordinasyonunda 13 alt çalışma grubu kurulmuştur. Söz konusu komisyonlarda kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve üniversite temsilcilerinden oluşan 360 kişilik bir ekip katkı sağlamış ve bu konudaki ilerleme raporu AB'ye gönderilmiştir (Başbakanlık, 2002b). e-Türkiye Girişimi, e-Dönüşüm Türkiye Projesi'nin ilanı ile son bulmuştur.

e-Dönüşüm Türkiye Projesi (2002): Türkiye'de bilgi toplumu olma yolunda atılan adımların 2002 yılına kadar birbirinden bağımsız, ülkenin öncelikleri ile uyumsuz, daha çok kurumsal öncelik ve ihtiyaçlara dayalı ve çoğunlukla ekonomik ve sosyal istikrarsızlık ortamları nedeniyle uygulanamamış politikalar oldukları ifade edilmektedir (BTD, 2015). Bu nedenle bu konudaki çalışmaların daha bütüncül, ülkeye ekonomik katma değer kazandırmayı ve toplumsal refahı artırmayı öncelikli gören, somut hedefleri olan yeni bir kurumsal yapının oluşturulması gündeme gelmiştir. Böylece "e-Dönüşüm Türkiye Projesi" nin koordinasyonu görevi Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'na verilmiştir (Başbakanlık, 2003a). Projenin uygulanmasına ilişkin görüş ve önerilerin değerlendirilmesi amacıyla kamu ve sivil toplum kuruluşlarının üst düzey temsilcilerinden oluşan bir "Danışma Kurulu", Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı başkanlığında "e-Dönüşüm Türkiye İcra Kurulu" oluşturulmuştur (Başbakanlık, 2003b). Proje kapsamında 2003/48 sayılı Genelge ile (Başbakanlık, 2003b) Bilgi Toplumu Stratejisi hazırlanmış ve 11.07.2006 tarihli, 2006/38 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile hayata

geçirilmiştir. 2007 yılında ise bu kurulların yerine e-Dönüşüm Türkiye İcra Kurulu, Dönüşüm Liderleri Kurulu ve e-Dönüşüm Türkiye Danışma Kurulu kurulmuştur (Başbakanlık, 2007).

Kısa Dönem Eylem Planı (2003-2004): 27 Şubat 2003 tarih ve 2003/12 sayılı Genelge (Başbakanlık, 2003a) ile kurumsal yapısı ve uygulama esasları belirlenen e-Dönüşüm projesinin, kısa dönemli eylem planı (DPT, 2004), 4 Aralık 2003 tarihinde Resmi Gazete'de (Başbakanlık, 2003b) yayınlanmıştır. Projenin tüm koordinasyonu DPT Müsteşarlığı'na verilmiştir. 2003 ve 2004 yıllarını kapsayan projelerle ilgili olarak DPT, Ulaştırma Bakanlığı, TÜBİTAK, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Telekomünikasyon Kurumu, Türk Standartları Enstitüsü (TSE), Kamu İhale Kurumu, Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE), İçişleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Devlet Personel Başkanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Başbakanlık, Maliye Bakanlığı ve KOSGEB gibi kuruluşlara çeşitli görev ve sorumluluklar verilmiştir.

e-Dönüşüm Türkiye Projesi 2005 Yılı Eylem Planı: DPT koordinasyonunda, ilgili kamu ve sivil toplum kuruluşlarının katılımlarıyla hazırlanan "e-dönüşüm Türkiye Projesi 2005 Yılı Eylem Planı" 24 Mart 2005 tarihinde kabul edilmiştir. Eylem Planının uygulanması ve izlenmesine ilişkin konular Devlet Planlama Teşkilatı tarafından yürütülmüştür (Yüksek Planlama Kurulu, 2005).

Bilgi Toplumu Stratejisi 2006-2010: Türkiye'deki bilgi toplumuna dönüşüm çabalarının sistemli bir strateji olarak ortaya çıkışının "Bilgi Toplumu Stratejisi 2006-2010" (DPT, 2006) başlıklı belge ile gerçekleştiği söylenebilir. Türkiye'nin bilgi toplumuna dönüşüm sürecinin koordinasyonu amacıyla yürütülen e-Dönüşüm Türkiye Projesi kapsamında hazırlanan ve 2006-2010 dönemini kapsayan Bilgi Toplumu Stratejisi ve ekinde yer alan Eylem Planı, 2006/38 sayılı Yüksek Planlama Kararı ile onaylanmış ve yürürlüğe girmiştir. Bilgi Toplumu Stratejisi ile 7 temel stratejik öncelik belirlenmiştir. Bunlar aynı zamanda, Eylem Planının bölüm ve alt başlıklarını oluşturmaktadır. Eylem Planı'nda yer verilen 111 eylemin, stratejik öncelikler itibarıyla dağılımı şöyledir: Sosyal Dönüşüm başlığı altında 14, Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin İş Dünyasına Nüfuzu başlığı altında 12, Vatandaş Odaklı Hizmet Dönüşümü başlığı altında 41, Kamu Yönetiminde Modernizasyon başlığı altında 21, Küresel Rekabetçi Bilgi Teknolojileri Sektörü başlığı altında 13, Rekabetçi, Yaygın ve Ucuz İletişim Altyapı ve Hizmetleri başlığı altında 7 ve Ar-Ge ve Yenilikçiliğin Geliştirilmesi başlığı altında 3 eylem bulunmaktadır.

2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı

Türkiye'nin 2015-2018 döneminde izleyeceği Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı (BTSEP), Kalkınma Bakanlığı'nın 30 Aralık 2014 tarihli ve 7423 sayılı yazısı dikkate alınarak; Yüksek Planlama Kurulu tarafından kabul edilmiş ve yürürlüğe girmiştir (Yüksek Planlama Kurulu Kararı, 2015). BTSEP strateji belgesinin hazırlanma gerekçesi "Bireylerin, toplumların ve kurumların dinamik ve kendi kendini çoğaltan bir dönüşüm sürecinden geçtiği bilgi toplumu çağının mevcut hukuk düzeni ve kamu politikaları ile yönetilmesinde güçlükler ortaya çıkmakta, yeni politika yaklaşımlarına ve politikalara ihtiyaç duyulmaktadır." (BTSEP, 2015, s. 9) biçiminde özetlenmektedir.

2015-2018 dönemini kapsayan BTSEP iki aşamalı bir hazırlık sürecinden geçilerek oluşturulmuştur. Birinci aşamada, öncelikle bir kavramsal çerçeve belirlenmiş ve buna göre bir hizmet alımı gerçekleştirilmiştir. Hizmet alımı kapsamında stratejinin ve eylem planının hazırlanmasında faydalanılacak altyapı ve Mevcut Durum Raporu, Küresel Eğilimler ve Ülke İncelemeleri Raporu, Makroekonomik Projeksiyonlar ve Fırsatlar Raporu, İhtiyaç Tespiti ve Öneriler Raporu gibi raporlama çalışmaları yürütülmüştür. Ayrıca Odak Grup Çalışmaları ve Raporları, Atölye Çalışmaları ve Raporları, İlerleme Raporları diğer önemli raporlardır. Çalışma süresince 24 adet odak grup ve 20 adet atölye çalışması gerçekleştirilmiştir. Birinci aşama içerisinde Proje ve Katılımcılık Portalı (bilgitoplumustratejisi.org) oluşturulmuştur (BTSEP, 2015, s. 9). İkinci aşamada ise Kalkınma Bakanlığı'nın koordinasyonunda, hizmet alımı kapsamında yapılan çalışmalar ve üretilen çıktılar da göz önünde bulundurularak BTSEP taslağı oluşturulmuştur.

2015-2018 yıllarını kapsayan BTSEP; eksen diye tabir edilen 8 ana konudaki, 72 eylemden oluşmaktadır. Eylemler kapsamında 26 kuruma sorumluluk verilmiş olup, bu eylemlerin 30 göstere ile izleneceği belirtilmiştir (BTSEP, 2015).

2015-2018 BTSEP belgesindeki ana eylemler şunlardır:

- 1) Bilgi Teknolojileri Sektörü
- 2) Genişbant Altyapısı ve Sektörel Rekabet
- 3) Nitelikli İnsan Kaynağı ve İstihdam
- 4) Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Topluma Nüfuzu
- 5) Bilgi Güvenliği ve Kullanıcı Güveni
- 6) Bilgi ve İletişim Teknolojileri Destekli Yenilikçi Çözümler
- 7) İnternet Girişimciliği ve e-Ticaret
- 8) Kamu Hizmetlerinde Kullanıcı Odaklılık ve Etkinlik

BTSEP yedi ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde; bilgi toplumu dönüşümünün ana hatları ifade edilmiştir. İkinci bölümde; BTSEP strateji belgesinin Türkiye'nin büyüme ve istihdam hedefleri ile bağlantısına değinilmiştir. Üçüncü bölümde; dünyada bilgi toplumuna dönüşüm çerçevesinde mevcut durum ve yönelimlere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde; Türkiye'nin bu alanda mevcut durumu tespit edilmiş ve önündeki fırsatlar ortaya konmuştur. Beşinci bölümde; Türkiye'nin 2018 yılına kadar uygulamayı öngördüğü politika ve strateji tercihleri ile hedeflere yer verilmiştir. BTSEP Strateji belgesinin altıncı bölümünde yer alan Eylem Planı'nda; her bir eylemin stratejideki hangi politikayla ilişkilendirildiği belirtilmiştir. Eylemin açıklanmasına, eylemin hayata geçirilmesinden sorumlu olacak kuruma ve bu kurumun eylemin uygulanmasında yakın işbirliği içerisinde olup birlikte çalışacağı kurumlara, eyleme neden ihtiyaç duyulduğuna, eylemin hangi adımlarda hayata geçirilmesinin öngörüldüğüne ve hangi sürede hayata geçirileceğine yer verilmiştir. Yedinci bölümde ise; stratejilerin uygulanmasının takibi ve koordinasyonuna ilişkin yaklaşım ortaya konmuştur (BTSEP, 2015, s. 9).

Bilgi Toplumu Kavramı ve Kütüphane İlişkisi Modeli

Çalışmamızın diğer odak noktası olan kütüphane kurumu bilgi toplumunun en önemli unsurlarındandır. Bilgi toplumuyla ilgili gelişmeler karşısında kütüphaneler de bilgi kayıt ortamları, bina, iş akışı, iş gören ve yönetici, işbirliği, standartlaşma, hizmetler, kütüphane

kavramı, örgüt kültürü, yönetim ve organizasyon yapısı, paydaşlar gibi yapısal ve yönetsel konularda yeniden yapılanma süreçlerine girmektedirler (Kurulgan, 2005). Yılmaz (2010, ss. 266-269) kütüphane kurumunun bilgi toplumu ile ilişkili noktalarını özetle şöyle sıralamıştır:

- 1) Bilgi Toplumu'nun bilgi temelli bir toplumsal yapı, kütüphanenin de bilgiyi sağlayan, düzenleyen ve erişime sunan bir kurum olmasından kaynaklanan ilişki.
- 2) Toplumun ve bireylerin bilgiye erişimi bağlamında, kütüphane kurumunun bilgiye erişirme işlevi.
- 3) Toplumun Bilgi Toplumu'na uyumu konusunda kütüphanelerin sağlayacağı ücretsiz eğitimler.
- 4) Kütüphanelerin toplumdaki dijital uçurumun azaltılmasına ilişkin rolleri.
- 5) Bilgi ekonomisi olarak adlandırılan ekonomik yapının kurulmasında bilgiye eriştiren kurumlar olarak kütüphanelerin sorumlulukları.
- 6) Yerel kültürel mirasın dijitalleştirilerek korunması ve erişime açılmasında kütüphanelerin işlevi.
- 7) Kütüphanecinin veri tabanlarının oluşturulmasından bilgi sistemlerinin tasarımına kadar yeni sorumluluklar yüklenmeye başlaması ve değişen işlevi.
- 8) Bilgi artış hızı ile gündeme gelen geneldeki bilgi kirliliği, güvenilir, doğru, nitelikli bilgi edinme konuları ile elektronik ortamdaki veri ve bilgilerin güvenliği konusunda kütüphanelerin sağlayacakları katkılar.
- 9) Kütüphanelerin, sağladığı bilgi kaynaklarıyla fikir ve düşüncelerin telif haklarına uygun olarak yayılmasına aracılık etmeleri.

Bilgi politikaları ile kütüphane kurumu arasındaki ilişkinin aşağıda oluşturulan model üzerinden ifade edilebileceği düşünülmektedir.

(Şekil 2): Bilgi politikalarının kütüphane kurumu ile ilişkisi modeli

Model, kütüphane kurumunun bilgi toplumu ile ilişkili noktalarını göstermektedir. Bilgi politikaları ile kütüphane kurumu arasındaki ilişki, aynı zamanda her iki kavramın birbirini sürekli olarak etkilediğini de ifade etmektedir. Yani kütüphane kurumunu da içeren bir bilgi politikası sonucu geliştirilen stratejiler üzerinden politikada belirlenen hedeflere erişildiğinde, kütüphane kurumunun işlevi ve niteliği de gelişmekte ve bu ilerlemeler, çeşitli düzenlemeler biçiminde yeniden bilgi politikalarını etkilemektedir. Modele göre bilgi politikaları ile kütüphane kurumu arasında organik bir bağ bulunmaktadır. Diğer bir deyişle kütüphane

kurumu, bilgi politikalarının ayrılmaz bir parçasıyken, aynı zamanda kütüphane kurumunu dikkate almadan oluşturulan bilgi politikaları hedefine tam olarak ulaşamaz.

Bulgular ve Değerlendirme

Çalışma kapsamında öncelikle *2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı*'nın içeriğinde kütüphane veya arşiv terimlerinin ne sıklıkta geçtiği incelenmiştir. İkinci olarak, incelenen bu politika belgesindeki tüm stratejiler, hedefler ve eylem planlarındaki - kütüphane terimi geçmese dahi - kütüphane kurumu ile ilişkili olabilecek noktalar belirlenmeye çalışılmıştır. Son olarak politika belgesi, genel olarak bilgi ve belge yönetimi alanı açısından ele alınmıştır.

2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'nda kütüphane teriminin geçiş sıklığı

Öncelikle eksen adlarından yola çıkılarak, BTSEP Strateji belgesindeki bu eksenlerde kütüphanelere çeşitli sorumluluklar yüklenmiş olabileceği düşünülmüştür. Şekil 2'de belirtilen sekiz ana eksenden 5'inin (Nitelikli İnsan Kaynağı ve İstihdam, Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Topluma Nüfuzu, Bilgi Güvenliği ve Kullanıcı Güveni, Bilgi ve İletişim Teknolojileri Destekli Yenilikçi Çözümler, Kamu Hizmetlerinde Kullanıcı Odaklılık ve Etkinlik) kütüphanelerin varoluş felsefesi ve hizmet ilkeleri ile doğrudan ilişkili alanlar olabileceğine dair bir ön değerlendirme yapılmıştır. Daha sonra BTSEP içeriğinde kütüphane teriminin geçiş sıklıkları incelenmiştir.

(Şekil 3): Eksenler (Kaynak: BTSEP, 2015, s.20)

(Tablo.1): Kütüphane teriminin geçtiği yerler ve geçiş sıklıkları

Ana bölüm	Alt bölüm	Geçiş sıklığı
Küresel Durum ve Yönelimler	-	2
Türkiye'nin Mevcut Durumu ve Potansiyeli	-	3
Stratejiler ve 2018 Hedefleri	Bilgi Teknolojilerinin Topluma Nüfuzu	1
Stratejiler ve 2018 Hedefleri	BİT Destekli Yenilikçi Çözümler	1
Eylem Planı	35 numaralı Eylem Planı	1
Eylem Planı	50 numaralı Eylem Planı	14
Eylem Planı	71 numaralı Eylem Planı	2
Toplam		24

Tablo 1'e göre BTSEP içeriğinde sadece 2 eksen ve 3 eylem planında doğrudan kütüphane terimi geçmektedir. Bunlar "Bilgi Teknolojilerinin Topluma Nüfuzu" ve "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Destekli Yenilikçi Çözümler" eksenleri ile 35 numaralı "Yerel Yönetimlerde Kamu Bilişim Merkezlerinin Kurulması Eylem Planı", 50 numaralı "Kültürel ve Bilimsel Nitelikte Sayısal Bilgiye Açık Erişimin Sağlanması Eylem Planı" ve 71 numaralı "Bilgi Toplumu Araştırmaları Programı Geliştirilmesi Eylem Planıdır". Strateji belgesinin bütününde ise kütüphane teriminin geçme sıklığı toplam 24'tür.

Küresel Durum ve Yönelimler başlığı altında "ABD'de 2007 yılında kütüphanelerin yüzde 38'i e-kitap hizmeti verirken bu oran 2011 yılında yüzde 67'ye çıkmıştır. Ayrıca kütüphaneler kullanıcıların değişen kullanım alışkanlıklarına uyum sağlayarak internet ve sosyal ağlar üzerinden daha fazla hizmet sunmaya başlamışlardır." (BTSEP, 2015, ss. 33-34) biçiminde değinilmiştir.

Türkiye'nin Mevcut Durumu ve Potansiyeli başlığı altında, Bilgi Teknolojilerinin Topluma Nüfuzu eksenindeki stratejilerde "Halk eğitim merkezi, mesleki eğitim merkezi, kışla, kütüphane gibi yerlerde yaklaşık 2 bin KIEM¹ kurulmuş; aralarında başarılı olanları bulunmakla beraber, bu merkezler, tasarımına ilişkin çeşitli eksiklikler nedeniyle beklenen etkiyi oluşturamamıştır." (BTSEP, 2015, s. 55) biçiminde değinilmiştir.

Aynı stratejide "Kültür ve Turizm Bakanlığı kütüphane hizmetleri ile Türkiye'deki süreli yayınlara erişimi kolaylaştırmak amacıyla çeşitli çalışmalar yapmıştır." (BTSEP, 2015, s. 59) biçiminde değinilmiştir.

Yine aynı bölümde "Kütüphaneler bilgi arayışında başvurulacak ilk kaynak özelliklerini hızla kaybetmektedir. Bundan dolayı, kütüphanelerin kullanıcıların dikkatini çekmek için kaynaklara ve bilgilere anında ve farklı cihazlardan kesintisiz erişim imkânı sağlamaları gerekmektedir." (BTSEP, 2015, s. 59) biçiminde değinilmiştir.

Stratejiler ve 2018 Hedefleri başlığı altında, Bilgi Teknolojilerinin Topluma Nüfuzu eksenindeki stratejilerde "Başta halk kütüphanelerinde kurulu bulunanlar olmak üzere faal durumda olan KIEM'lerden hizmet sunumuna devam edilecektir." (BTSEP, 2015, s. 71) olarak belirtilmektedir.

Stratejiler ve 2018 Hedefleri başlığı altında, Bilgi ve İletişim Teknolojileri Destekli Yenilikçi Çözümler eksenindeki stratejilerde "Kütüphane, arşiv ve müze gibi bilgi merkezlerinde sürdürülen ve planlanan sayısallaştırma çalışmalarında koordinasyon mekanizması ve standardizasyon süreci ortaya konacak, söz konusu bilgi merkezlerinde bulunan kültürel varlıkların ve eserlerin dijitalleştirilmesine yönelik çalışmalar yürütülecek ve bunlara farklı ortamlardan kolay erişimi mümkün kılacak araçlar hayata geçirilecektir." (BTSEP, 2015, s. 74) olarak belirtilmektedir.

35 numaralı Yerel Yönetimlerde Kamu Bilişim Merkezlerinin Kurulması eylem planının gerekçe bölümünde "Halk eğitim merkezi, mesleki eğitim merkezi, kışla, kütüphane gibi yerlerde yaklaşık 2 bin KIEM kurulmuş; aralarında başarılı olanları bulunmakla beraber,

---

¹ Kamu İnternet Erişim Merkezi

bu merkezler tasarımına ilişkin çeşitli eksiklikler nedeniyle beklenen etkiyi oluşturamamıştır." (BTSEP, 2015, ss. 132-133) biçiminde değinilmiştir.

50 numaralı Kültürel ve Bilimsel Nitelikte Sayısal Bilgiye Açık Erişimin Sağlanması eylem planının politika bölümünde *"Kütüphane, arşiv ve müze gibi bilgi merkezlerinde sürdürülen ve planlanan sayısallaştırma çalışmalarında koordinasyon mekanizması ve standardizasyon süreci ortaya konacak"* (BTSEP, 2015, s. 156) biçiminde değinilmiştir.

Aynı planın açıklama bölümünde *"Kütüphane, arşiv ve müze gibi bilgi merkezlerinde sürdürülen ve planlanan sayısallaştırma çalışmalarında koordinasyonu sağlayacak standartları belirleyecek ve bu standartlara uyumu denetleyecek mekanizmanın oluşturulması, müze ve kütüphanelerde bulunan kültürel varlıkların ve eserlerin dijitalleştirilmesinin belirlenen standartlar çerçevesinde gerçekleştirilmesi ve vatandaşların mülkiyetinde bulunan kültürel mirasın dijitalleştirilmesinin teşvik edilmesi sağlanacaktır. Hızla gelişen cihaz teknolojilerinden dolayı vatandaşların farklı cihazlardan kütüphane ve müzelerdeki dijital eserlere ve içeriğe erişiminin ve içerik zenginleştirilmesine katılımının sağlanması incelenecektir."* (BTSEP, 2015, s. 156) biçiminde değinilmiştir.

Aynı planın gerekçe bölümünde *"Türkiye'de sayısal kütüphaneler ve sanal müzeler alanında yapılan yatırımlar toplumun büyük bir kesimi tarafından kullanılmamaktadır. Mekân olarak kütüphanelerin önemi azalmakla beraber sayısal kütüphanelerin önemi artmaktadır. Türkiye'de sayısal kütüphaneler alanında yapılan çalışmalar, araştırmacıların haricinde toplumun tüm kesimlerini kapsayacak şekilde genişletilmemiş ve sayısal içerik (e-kitap, video, müzik vb.) olarak kütüphaneler eksik kalmıştır. Günümüzde kütüphaneler bilgi arayışında genellikle başvurulan ilk kaynak özelliklerini hızla kaybetmektedir. Bundan dolayı, kütüphanelerin kullanıcıların dikkatini çekmek için kaynaklara ve bilgilere anında ve farklı cihazlardan kesintisiz erişim imkânlarını sağlamaları gerekmektedir."* (BTSEP, 2015, ss. 156-157) biçiminde değinilmiştir.

Aynı planın gerekçe uygulama bölümünde *"Kütüphane ve müze dışındaki bilgi kaynakları, içerik ve hizmetler kütüphane ve müze içindeki kaynaklarla bütünleştirilecektir. Kullanıcılar tarafından yaratılan içerik kütüphanelerdeki ve müzelerdeki standart içerikle birleştirilecektir."* (BTSEP, 2015, s. 157) biçiminde değinilmiştir.

71 numaralı Bilgi Toplumu Araştırmaları Programı Geliştirilmesi eylem planının uygulama adımları bölümünde *"Bilgi toplumu araştırmaları kütüphanesi (fiziki, sanal ve sayısal kütüphaneler) oluşturulacaktır."* (BTSEP, 2015, s. 200) biçiminde değinilmiştir.

2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'nda kütüphane kurumu ile ilişkilendirilen konular

Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'ndaki tüm stratejilerin ve hedeflerin, kütüphane kurumuyla ilişkili olduğu düşünülen noktalar açısından irdelenmesi sonucu elde edilen bulgular şunlardır:

1. Bilgi Teknolojileri Sektörü Eksen: Bu strateji başlığı altında kütüphane kurumuyla doğrudan ilişkili bir ifade geçmemektedir. Ancak bulut bilişim hizmetlerinin yaygınlaştırılması çalışmalarının, ayrıca bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) ürün ve hizmetlerinde yerli katma değerin artırılması konularının yakın gelecekte kütüphanelerle de ilgili olacağı düşünülmektedir.

2. *Genişbant Altyapısı ve Sektörel Rekabet:* Bu ekseninde kütüphane kurumuyla doğrudan ilişkili bir ifade geçmemektedir. Ancak sayısal bölünmeyi azaltmak için altyapı çeşitliliği, hız, kalite, sosyo-ekonomik durum, etkin rekabet ortamı ve kullanım oranları açısından farklılık gösteren yerlerde, bölgesel bazlı düzenleme yaklaşımı ve yatırım modelleri benimsenecek olması (BTSEP, 2015, s. 69), kütüphanelerle doğrudan ilgili olmasa da kütüphanelerin sayısal bölünmenin azaltılması konusunda bir işleve sahip olması nedeniyle, Türkiye kütüphanecilik camiası açısından da arzu edilen bir gelişmedir. Özellikle halk kütüphaneleri tarihten gelen misyonları uyarınca vatandaşların bilgi gereksinimini karşılama ilkesine göre hareket eder. Stratejiye göre, günümüzde vatandaşların önemli bir bölümü artık dijital bilgiye erişime gereksinim duymakta ancak erişim için gerekli olan araçların yokluğu nedeniyle bu mümkün olamamaktadır. Bu nedenle yukarıda sayılan olumsuzlukların giderilmesinde halk kütüphaneleri ulusal bilgi politikalarını destekleyen bir niteliğe sahiptir. Ayrıca yine bu başlık altında ifade edilen fiber erişim altyapısı konusunda bina sahiplerinin sorumluluklarına yönelik gerekli düzenlemelerin yapılacak olmasının, yeni yapılacak kütüphane binalarını da kapsamaması gerektiği düşünülmektedir.

3. *Nitelikli İnsan Kaynağı ve İstihdam:* Bu ekseninde de kütüphane kurumuyla doğrudan ilişkili bir ifade geçmemektedir. Ancak "*Yükseköğretim kurumlarındaki eğitici sayısı ve niteliği ile BİT eğitimi alan öğrenci sayısı artırılacaktır.*" ifadesi ile "*BİT alanındaki insan kaynağı arzının artırılması için bu alanda eğitim veren öğretim üyesi sayısı artırılacaktır*" (BTSEP, 2015, s. 70) ifadelerinde belirtilen stratejilerin, Türkiye'deki üniversitelerin "Bilgi ve Belge Yönetimi" alanında eğitim veren Bölümleri ile de ilgili olduğu düşünülmektedir.

4. *Bilgi Teknolojilerinin Toplumda Nüfuzu:* Bu eksen altında kütüphanelere ilişkin yer alan açıklamalar yukarıda verilmişti. Bunun dışında, bilgi teknolojilerinin toplumda yaygınlaştırılması konusunda, bilgi teknolojilerine sahiplik anlamında olmasa da kütüphaneler aracılığıyla bu teknolojilere erişme ve kullanabilme olanağı sağlayarak vatandaşların bilgi gereksinimlerini karşılama, kütüphanelerin temel işlevlerinden biri olmuştur. Çünkü kütüphaneler internete erişim olanaklarının kısıtlı olduğu bölgelerde sayısal bölünmeyi azaltma yolunda hizmetler sunma işlev ve kapasitesine sahiptir. Aynı zamanda kütüphaneler bilgi okuryazarlığı, görsel okuryazarlık, medya okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı ve ağ okuryazarlığı gibi konularda destekler sunabilmektedir. Bu nedenle bu ekseninde kütüphanelere de belirli bir kapsamda önem atfedilmesi ve görev verilmesi beklenebilir.

Stratejiye göre bilişim teknolojilerinin toplumda yaygınlaştırılması konusunda kütüphanelere düşen tek görev bazı kütüphaneler bünyesinde kurulmuş olan internet erişim merkezlerinin hizmetlerine devam ettirmeleridir. Oysa vatandaşlara fırsat eşitliği sağlamada ve bilişim teknolojilerinin toplumunda yaygınlaştırılmasında kütüphanelere çok daha büyük sorumluluklar düştüğü bilinen bir gerçektir. Ayrıca Kütüphaneler e-devlet hizmetlerinin vatandaşlara ulaştırılmasında en önemli görev üstelenen, köprü kurumlardır.

Bu ekseninde yer alan "*e-kitap pazarı hızla büyümektedir. 2017 itibarıyla ABD'de e-kitap satışlarının basılı kitap satışlarını geçmesi beklenmektedir.*" (BTSEP, 2015, s. 28) biçimindeki açıklama, özellikle halk kütüphanelerinde e-kitap başta olmak üzere elektronik kaynaklara ilişkin ödeneklerin sağlanması ve bu kaynakların nasıl yönetileceği konularında gerekli olan altyapı çalışmalarının başlatılması açısından önemlidir.

Yine bu ekseninde "*Türkçe sayısal içerik ve uygulamaların yeterli hacim ve nitelikte olmaması BİT kullanımının bireyler açısından yeterince cazip olmamasına neden olmaktadır.*" (BTSEP, 2015, ss. 50-51) açıklaması yer almaktadır. Türkiye'de en büyük içerik, kütüphanelerin dermelerinde ancak basılı formatta bulunmaktadır. Çeşitli sayısallaştırma çalışmaları veya tam metin arama yapılabilecek veri tabanlarının kütüphane otomasyonuna entegre edilmesiyle kütüphanelerdeki ölü koleksiyonlar yeniden canlandırılabilir.

5. *Bilgi Güvenliği ve Kullanıcı Güveni*: Bu eksen de kütüphane kurumuyla doğrudan ilişkili bir ifade geçmemektedir. Ancak BTSEP strateji belgesinde "*Kişisel verileri işleyen kamu kurum ve kuruluşlarının veri işleme yaşam döngülerini ortaya koyan bir çalışma yapılarak verinin toplanması, işlenmesi ve yok edilmesi süreçlerinde gerekli önlemlerin alınması sağlanacaktır.*" olarak belirtilmektedir (BTSEP, 2015, s. 73). Kütüphane otomasyon sistemlerinde tuttukları kişisel verilerin de güvenliği söz konusu olduğundan, kütüphaneler BTSEP ile ilişkilidir. Kütüphanelerde özellikle ödünç alma kayıtları aracılığıyla kişisel veriler birikmektedir. Kullanıcıların MERNIS aracılığıyla elde edilen ikamet vb. kişisel bilgileri, bilgi kaynağı tercihleri, genel bilgi davranışlarına ilişkin veriler oluşmasına neden olmaktadır. Ayrıca Türkiye'nin ulusal kültür mirasının önemli bir bölümünü bünyesinde barındıran Milli Kütüphane, derleme kopyası alan diğer kütüphaneler ve yazma eser kütüphaneleri strateji belgesinde belirtilen Türkiye'de korunması gereken kritik bilgi altyapısı kapsamında değerlendirilmelidir. Ayrıca son yıllarda kütüphanelerin verimliliğini, hizmet hızını, hizmetlerin sürekliliğini ve hizmet çeşitliliğini artırmak için çeşitli sistemlerden yararlanılmaktadır. Kütüphane materyalinin sayımı, dolaşımı ve güvenliği amacıyla benzersiz bir elektronik kimliğe kavuşturulduğu RFID (Radio-Frequency Identification) teknolojileri bu kapsamda ele alınabilir. Ayrıca kütüphaneler oluşan büyük veri aracılığıyla elde tuttukları verileri ticari firmalarla paylaşarak yeni iş kolları yaratılmasına ve istihdama katkı sağlayabilirler.

6. *Bilgi ve iletişim teknolojileri destekli çözümler*: Bu eksen altında kütüphanelere ilişkin yer alan açıklamalar yukarıda verilmişti. Bunların dışında bu bölümde üç konunun kütüphaneleri ilgilendirdiği anlaşılmaktadır. İlki kültürel miras niteliğindeki eserlere erişim olanağı sağlanmasıdır ki bu ifade net olmayıp, geniş anlamda kataloglamadan, erişime dek tüm teknik süreçleri kapsadığı iddia edilebilir. İkinci konu kütüphane dermesinin sayısallaştırılması çalışmalarıdır. Üçüncü konu ise özellikle akademik kütüphaneleri daha çok ilgilendiren ve bilimsel bilgiye herhangi bir kısıtlama olmadan erişim sağlamayı ifade eden açık erişimdir.

Kütüphaneler özellikle son yarım yüzyıldır bilişim teknolojilerini teknik ve kullanıcı hizmetlerine ivedilikle uyarlamayı başarabilmiş nadir kurumlardandır. Kart kataloglardan kütüphane otomasyon sistemlerine ve OPAC kataloglara geçilmiş, basılı materyallerden oluşan dermeler elektronik kaynaklara dönüşmüş, sayısallaştırma çalışmaları başlamıştır. Kısaca bilgi ve iletişim teknolojileri destekli çözümler kütüphaneler için zaten sürekli gündemde olan bir konudur.

7. *İnternet girişimciliği ve e-ticaret*: BTSEP Strateji Belgesi'nde bu eksen de kütüphane ile ilgili bir ifade geçmemektedir.

8. *Kamu hizmetlerinde kullanıcı odaklılık*: Bu eksen de kütüphane kurumuyla doğrudan ilişkili bir ifade geçmemektedir. Ancak kütüphaneler de kamu hizmeti verdiklerinden dolayı bu başlığın kütüphanelerle ilişkili olabilecek önemli bazı noktalara sahip olduğu düşünülmektedir. Bu noktalar aşağıda belirtilmiştir.

Strateji belgesinde "*Elektronik kamu hizmetleri kullanıcılara farklı platformlardan, birlikte işler ve bütünsel bir yapıda, kişisel bilgi mahremiyeti ve bilgi güvenliği sağlanarak sunulacak, vatandaşlardan mükerrer bilgi talep edilmeyecektir. Hizmetlere erişimde dezavantajlı kesimlerin talep ve ihtiyaçları özellikle gözetilecektir.*" (BTSEP, 2015, s. 76). olarak belirtilmektedir. Bu açıdan kütüphane hizmetlerine ilişkin geliştirilen çeşitli yazılımlar nedeniyle kütüphaneler BTSEP ile ilişkilidir.

"*Kamuda ortak uygulamalar yaygınlaştırılacak ve birlikte çalışabilirliğin sağlanması yönünde çalışmalara devam edilecektir.*" (BTSEP, 2015, s. 76) olarak belirtilmektedir. Türkiye'de toplu katalog, ortak belge sağlama vb. kütüphaneler arası sistemlerin tasarlanması konuları nedeniyle kütüphaneler BTSEP ile ilişkilidir.

"Kamuda açık kaynak kodlu yazılım (AKKY) kullanımı yaygınlaştırılacak, kamu kurumlarına bu çerçevede destek verilecektir." (BTSEP, 2015, s. 77) olarak belirtilmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen açık kaynak kodlu kütüphane otomasyon sistemi nedeniyle kütüphaneler BTSEP ile ilişkilidir.

"Hazırlanacak bir strateji doğrultusunda kamu bulutu hayata geçirilecektir." (BTSEP, 2015, s. 77) olarak belirtilmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinin katalog kayıtlarının bulut üzerine aktarılmış olması nedeniyle kütüphaneler BTSEP ile ilişkilidir.

"Kamu verisinin paylaşımı ve yeniden kullanımına ilişkin politikalar geliştirilecek; buna dayalı olarak kamu verisinin üçüncü taraflarca yeni katma değerli ürün ve hizmetler için yeniden kullanılmasına ilişkin yasal ve idari düzenlemeler yapılacak, ayrıca gerekli teknik altyapı oluşturulacaktır." (BTSEP, 2015, s. 77) olarak belirtilmektedir. Halk kütüphaneleri istatistikleri üzerinden büyük veri kapsamında veri birikmektedir. Bu nedenle kütüphaneler BTSEP ile ilişkilidir.

"Kütüphaneler bilgi arayışında başvurulan ilk kaynak özelliklerini hızla kaybetmektedir. Bundan dolayı, kütüphanelerin kullanıcıların dikkatini çekmek için kaynaklara ve bilgilere anında ve farklı cihazlardan kesintisiz erişim imkânı sağlamaları gerekmektedir." (BTSEP, 2015, s. 59). Özellikle akademik bilgilere ulaşma konusunda kütüphaneler, bilimsel iletişim sürecinin hala en önemli parçası durumundadırlar. Stratejide bahsedilen ilk kaynak özelliği kaybetme durumu ise belki vatandaşın günlük yaşamda gereksinim duyduğu basit bilgilere erişim davranışı kapsamında değerlendirilebilir.

"Kültür ve Turizm Bakanlığı kütüphane hizmetleri ile Türkiye'deki süreli yayınlara erişimi kolaylaştırmak amacıyla çeşitli çalışmalar yapmıştır." (BTSEP, 2015, s. 59). Bilgi ve İletişim Teknolojileri Destekli Yenilikçi Çözümler başlığında kütüphanelere ilişkin verilen bu bilgi çok yetersizdir. Kültür ve Turizm Bakanlığı, halk kütüphaneleri mevzuatını değiştirerek kimlik paylaşım sistemini kullanmaya başlamıştır. Vatandaşlar sadece vatandaşlık numaralarını göstermek suretiyle yurt çapında istedikleri kütüphanenin ödünç verme hizmetlerinden yararlanabilmektedirler. Açık kaynak kodlu kütüphane otomasyon sistemine (KOHA) geçilmiş, yazılım yerelleştirilerek tüm halk kütüphanelerinde ücretsiz kullanılmaya başlanmıştır. Halk kütüphanelerinde bulunan materyallerin katalog bilgileri artık bulut bilişim olanakları kullanılarak depolanmaya başlanmıştır. Görme engelli vatandaşların yararlanabilmesi için 87 kütüphanede aynı anda "Bilgiye Erişimde Engelli Değilsiniz" (BİLED) adlı Projesi hayata geçirilmiştir. Yine bakanlığa bağlı İstanbul Orhan Kemal İl Halk Kütüphanesi, İzmir Atatürk İl Halk Kütüphanesi, Ankara Cebeci Halk Kütüphanesi, Adana İl Halk Kütüphanesi'nde Radyo Frekansı ile Tanımlama - RFID Projesi uygulamaları gerçekleştirilmiştir. Yine Türkiye'deki kütüphane kataloglarının ortak bir arayüz üzerinden taranabilmesine olanak veren toplu katalog projesi (TO-KAT) paydaş olunmuştur.

Bu başlıkta akıllı kent uygulamalarına ağırlık verildiği görülmektedir. Akıllı uygulamalar bağlamında kültür ve turizm hizmetleri altında olan kütüphaneler de değerlendirilmelidir.

Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'ndaki tüm eylem planlarının kütüphane kurumu ile olası bağlantı noktaları açısından irdelenmesi sonucu elde edilen bulgular ise şunlardır:

19 numaralı "Bina İçi İnternet Altyapısı Kurulumunun Zorunlu Hale Getirilmesi" eylem planında, okullar ve hastaneler gibi yeni inşa edilecek tüm kamu binalarında internet altyapısının tesisine yönelik tedbirler alınacağı belirtilmektedir. Bu durumunun uygulamada yeni kurulacak kütüphaneleri de kapsamı açısından önemlidir.

24 numaralı "Meslek İçi Eğitimlerin Etkinleştirilmesi ve Yaygınlaştırılması" eylem planında bilişim alanında eksikliği hissedilen meslek içi eğitimlerin tespitine yönelik belirli

aralıklarla çalıştaylar düzenleneceği ifade edilmektedir. Başta Kültür ve Turizm Bakanlığı olmak üzere kütüphanelerden sorumlu birimleri ilgilendirmesi açısından önemlidir.

25 numaralı "Yaygın Mesleki Bilişim Eğitimleri Düzenlenmesi" eylem planı kapsamında eğitim programlarının hayata geçirilmesinde yerel yönetimler ve STK'lar ile işbirliği yapılacağı belirtilmektedir. Türkiye'de başta Türk Kütüphaneciler Derneği olmak üzere kütüphanecilik ile ilgili STK'lar açısından önemlidir.

26 numaralı "Yükseköğretimde BİT Bölümlerinin Kapasitelerinin Geliştirilmesi" eylem planı eğitmen ihtiyacı olduğu belirlenen ön lisans ve lisans programları için ilave kadro tahsis edileceğini belirtmektedir. Türkiye'de Üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri açısından ilgilidir.

30 numaralı "Sayısal Bölünme Endeksi Oluşturulması" eylem planına göre Türkiye gerçeklerinden ve uluslararası örneklerden hareketle sayısal bölünmenin ölçümüne imkân tanıyacak alt endeksler, bu endekslerin ağırlıkları ve ölçümüne ilişkin göstergeler ilgili tarafların oluşturacağı bir grup tarafından tespit edilecektir. Kütüphanelerin sayısal bölünmeyi azaltacak hizmetler sunabilmeleri açısından ilgilidir.

31 numaralı "Engellilere Özel BİT Yazılım ve Donanımlarının Yaygınlaştırılması" eylem planı uyarınca engellilere donanım sağlanacağı belirtilmektedir. Engelli vatandaşlarımızın bilgi ve iletişim teknolojileri yardımıyla sosyal entegrasyonlarının sağlanmasında sadece donanım ve yazılım temin etmenin, hedeflere ulaşmada yeterli olmayacağı düşünülmektedir. Engellilerin aynı zamanda sosyalleşmeleri ve topluma entegre olabilmeleri için kamu hizmeti sunan kurumlar olan kütüphanelere, engellilere yönelik hizmetlerini çeşitlendirmeleri ve yaygınlaştırmaları amacıyla ilave destekler sunulması açısından son derece önemlidir.

33 numaralı "İnternet Erişiminin Yaygınlaştırılması" eylem planı yine ekonomik durumu iyi olmayan aileler için ücretsiz internet sağlamayı hedeflemektedir. Oysa İnternet erişimi aynı zamanda bilgi okuryazarlığı becerileri ile birlikte değerlendirilmelidir. Bu kapsamda internet erişimi olmayan veya internet kullanımı konusunda deneyimi olmayan vatandaşların bilgi ve becerilerinin geliştirilmesinde kütüphaneler sorumluluk alabilecek kamu kurumlarıdır.

34 numaralı "Türkçe Sayısal İçeriğin ve Uygulamaların Geliştirilmesi" eylem planı Türkçe içerik sağlamayı amaçlamaktadır. Oysa dermelerinin sayısallaştırılması durumunda, kütüphaneler Türkiye'nin en büyük sayısal içerik sağlama potansiyeline sahip yapılar olarak karşımıza çıkacaklardır. Sayısallaştırma veya kütüphanelerde bulunan basılı materyallerin içeriklerine erişim konusunda diğer destek projelerle Türk toplumunun gereksinim duyabileceği içerik büyük ölçüde sağlanabilir.

35 numaralı "Yerel Yönetimlerde Kamu Bilişim Merkezlerinin Kurulması" eylem planı vatandaşların bilgi gereksinimlerinin belediyeler aracılığıyla kurulacak internet merkezlerinden sağlanmasını öngörmektedir. Eylem planında merkezi idarenin belediyelere hibe yoluyla destek vereceği belirtilmektedir. Oysa bir önceki strateji döneminde bu yöntem denenmiş ve başarılı olunamamıştır. Kütüphanelerin varoluş felsefesi vatandaşların bilgi ile buluşturulmasıdır. Hedeflere ancak merkezi idarenin, yurt çapında yaygın bir hizmet ağı kurmuş olan kütüphanelere de benzer destekler vermesi ile ulaşılabilecektir. İnternet kafelere ilişkin düzenlemelerin olduğu strateji belgesinde kütüphanelere verilecek destek konusunda başlı başına bir eylem planının olmayışı en büyük eksikliklerden biri olarak göze çarpmaktadır.

49 numaralı "Kamuda Büyük Veri Pilot Uygulaması Gerçekleştirilmesi" eylem planı kapsamında kütüphaneler tarafından üretildiği varsayılan büyük verinin nasıl değerlendirileceği ile ilgilidir.

50 numaralı "Kültürel ve Bilimsel Nitelikte Sayısal Bilgiye Açık Erişimin Sağlanması" eylem planında belirtilen sayısallaştırma standartlarının belirlenmesi, açık erişim uygulamalarının gerçekleştirilmesi vb. uygulamaların gerçekleştirilmesi halinde, kütüphaneler hemen hemen tümünün bir nevi müşterisi/kullanıcısı olacaktır. Dolayısıyla doğrudan kütüphanelerle ilişkisi olduğu söylenebilir.

58 numaralı "Kullanıcı Odaklı e-Devlet Hizmet Sunumunun Sağlanması" eylem planı uyarınca kamu hizmetleri Kullanıcı Odaklı e-Devlet Hizmet Sunumu Rehberi'ne uyum açısından gözden geçirilerek yeniden tasarlanacağından, elektronik ortamda sunulan hizmetler bağlamında halk kütüphaneleri açısından olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

60 numaralı "Kurumsal Bilişim Stratejilerinin Oluşturulması" eylem planı kütüphanelerde bilişim stratejisinin belirlenmesinin sağlanması açısından önemli görülmektedir.

61 numaralı "Kamu Bilişim Personeli İstihdamının Düzenlenmesi" eylem planında sadece kariyer memurluk kapsamında bilişim uzmanı ve bilişim uzman yardımcılığından bahsedilmiştir. Oysa bilgi toplumuna uygun hizmetler üretebilmek için her kurumda olduğu gibi kütüphanelerde de kariyer uzmanı dışında bilişim altyapılı personele şiddetle gereksinim bulunmaktadır.

67 numaralı "Kamu Verisinin Paylaşılması" eylem planında Kamu Veri Kataloğu oluşturulacağı belirtilmiştir. Halk kütüphaneleri tarafında elde tutulan verileri de kapsamı açısından ilişkilidir.

Genel olarak bilgi ve belge yönetimi alanı açısından ilişkilendirmeler

Strateji belgesi üzerinde, genel olarak Bilgi ve Belge Yönetimi alanıyla ilişkilendirilerek gerçekleştirilen inceleme sonucu elde edilen bulgulardan yararlanılarak aşağıdaki yorumları yapmak mümkün görülmektedir.

Stratejide Bilgi ve Belge Yönetimi'ne, bilişime yönelik meslek grupları içerisinde yer verilmiş olması önemlidir. Türkiye'deki Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinin kontenjanları, öğretim elemanı sayılarının ve kamuda istihdam için açılan kadro sayıları açısından bilgi ve belge alanı ile ilişkilidir. *"BİT alanındaki hızlı teknolojik değişimler bu alanda çalışanların örgün eğitimde aldığı bilgilerin yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Bu yüzden BİT ile ilişkili tüm sektörlerde çalışanların mesleklerini yerine getirebilmeleri için meslek içi eğitimden geçirilmeleri gerekmektedir."* (BTSEP, 2015, s. 47) ifadesi nedeniyle kütüphanecilerin de belirli bir program dâhilinde, sürekli olarak hizmet içi eğitimden geçirilmeleri bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

"BİT'in eğitim-öğretimin tüm aşamalarında erişim ve verimliliği artırıcı bir unsur olarak kullanılmasına ilişkin pek çok yaklaşım geliştirilmektedir. Örgün eğitim kapsamında, okullarda bilişim altyapısı kurulmakta, sayısal ders içerikleri üretilmektedir. BİT destekli eğitim, eğitimin kalitesini artırmasının yanında öğrencilerin sayısal becerilerinin gelişimine de katkı sağlamaktadır." (BTSEP, 2015, s. 28). Eğitim ile kütüphane kurumu arasında var olan organik ilişki nedeniyle strateji belgesi kütüphane ile ilişkilidir.

Eylemlerin eksenlere ve sorumlu kuruluşlara göre dağılımı incelendiğinde ise Türkiye'de halk kütüphanelerinin bağlı olduğu Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın sadece Bilgi ve İletişim Teknolojileri Destekli Yenilikçi Çözümler başlığı altında sorumlu kuruluşlar arasında yer aldığı görülmektedir.

Bu çalışmanın kapsamına girmemekle beraber, incelenen BTSEP strateji belgesinin (BTSEP, 2015), daha önce yayınlanan strateji planlarıyla (World Bank, 1993; TUENA, 1999; DPT, 2004; DPT, 2006) bazı benzerlik ve farklılıklar taşıdığı söylenebilir. Geçmiş çalışmalarda (Yılmaz, 2010, ss. 285-286) yapılan değerlendirmeler çerçevesinde ana benzerlik noktalarının

şunlar olduğu söylenebilir. Türkiye'nin Bilgi Toplumu Politikası'nda çok önemli sayılabilecek belgelerde kütüphane kurumu ile ilgili doğrudan bir yaklaşım bulunmamaktadır. Aynı zamanda yine geçmişte Bilgi Toplumu Politikası belgelerinde, toplumun bilgi teknolojisi eğitimi konusunda kütüphaneler ilgili kurumlar arasında yer almamaktadır. Farklılıklarsa şu şekilde ifade edilebilir. Geçmişteki strateji belgelerinde arşiv ve kütüphanelerden beklenen ana işlev, bu kurumlardaki kaynak ve hizmetlerin elektronik ortama aktararak erişime açılmasıdır, BTSEP 2015-2018'de daha çok kaynakların sayısallaştırılmasına öncelik verilmiştir. Kısaca, geçmişte yayımlanmış politika belgelerinde kütüphane kurumuna yönelik yaklaşım ile incelediğimiz belgedeki yaklaşım arasında niteliksel bir farklılığın olduğunu söylemek olanaklı değildir.

Sonuç

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular ışığında elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

- 2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'nın odağı büyüme ve istihdamdır.
- 8 ana eksenenden sadece 2'sinde doğrudan kütüphane terimi geçmiştir. Bunlar "Bilgi Teknolojilerinin Topluma Nüfuzu" ve "Bilgi ve İletişim Teknolojileri Destekli Yenilikçi Çözümler" eksenleridir. 72 Eylem Planı'ndan sadece 3'ünde doğrudan kütüphane terimi geçmiştir. Kütüphane teriminin en sık geçtiği eylem planı ise 50 numaralı "Kültürel ve Bilimsel Nitelikte Sayısal Bilgiye Açık Erişimin Sağlanması Eylem Planı"dır.
- Bulut bilişim hizmetlerinin yaygınlaştırılması çalışmaları, ayrıca bilgi ve iletişim teknolojileri ürün ve hizmetlerinde yerli katma değer artırılması konuları yakın gelecekte kütüphanelerle de ilgili olacaktır. Bu nedenle Bilgi Teknolojileri Sektörü eksenini kütüphanelerle ilişkilidir.
- Sayısal bölünmeyi azaltacak altyapı tedbirleri kütüphanelerle doğrudan ilgili olmasa da, kütüphaneler sayısal bölünmenin azaltılması konusunda bir işleve sahiptirler. Ayrıca fiber erişim altyapısı konusundaki düzenlemeler yeni yapılacak kütüphane binalarını da kapsadığı için "Genişbant Altyapısı" ve "Sektörel Rekabet" eksenini kütüphanelerle de ilişkilidir.
- Stratejide Bilgi ve Belge Yönetimi'ne, bilişime yönelik meslek grupları içerisinde yer verilmiş olması nedeniyle, BİT sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi için yükseköğretim kurumlarındaki eğitici sayısı ve niteliği ile BİT eğitimi alan öğrenci sayısının artırılacak olması, Türkiye'deki Üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerini etkileyecek bir gelişmedir. Bu açıdan Nitelikli İnsan Kaynağı ve İstihdam eksenini kütüphanelerle dolaylı olarak ilişkilidir.
- Stratejiye göre bilişim teknolojilerinin toplumda yaygınlaştırılması konusunda kütüphanelere düşen tek görev, bazı kütüphanelerin bünyesinde kurulmuş olan internet erişim merkezlerinin gelecek dönemde de hizmetlerine devam etmeleridir. Oysa kütüphaneler bilgi okuryazarlığı, görsel okuryazarlık, medya okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı ve ağ okuryazarlığı gibi konularda destek sağlayarak vatandaşların bilgi gereksinimlerini karşılar. Bu nedenle Bilgi Teknolojilerinin Topluma Nüfuzu eksenini de kütüphanelerle ilişkilidir.
- Ödünç verme hizmetleri kapsamında da olsa kütüphane otomasyon sistemlerinde pek çok kişisel veri tutulmaktadır. Bu nedenle Bilgi Güvenliği ve Kullanıcı Güveni eksenini kütüphanelerle de ilişkilidir.

- Bilişim destekli çözümler kütüphaneler için zaten sürekli gündemde olan bir konudur. Bu nedenle Bilgi ve İletişim Teknolojileri Destekli Çözümler eksenine, doğrudan kütüphanelerle ilişkilidir. Ancak kültürel miras niteliğindeki eserlere erişim olanağı sağlanması konusu stratejide net olarak açıklanmamıştır. Ayrıca kütüphane dermelerinin sayısallaştırılması çalışmalarında ve bilimsel bilgiye açık erişimde telif sorununun nasıl çözüleceği belirsizdir.
- Kamu hizmetlerinin bütünleşik bir yapıda sunulması; kişisel bilgi mahremiyeti ve bilgi güvenliği sağlanması; erişimde dezavantajlı kesimlerin talep ve ihtiyaçlarının gözetilmesi; açık kaynak kodlu yazılımlar kullanılması; bulut bilişimden yararlanılması ve kamu verisinin paylaşımı konularını kapsayan Kamu Hizmetlerinde Kullanıcı Odaklılık eksenine birer kamu kurumu olan kütüphanelerle de ilişkilidir.
- Stratejide bilişime yönelik meslek grupları içerisinde Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü'ne de yer verilmiştir.
- Strateji belgesinde BİT'in dünyada eğitim-öğretimin tüm aşamalarında erişim ve verimliliği artırıcı bir unsur olarak kullanılmasına ilişkin pek çok yaklaşım geliştirildiği bildirilmesine rağmen, eğitim ve kütüphane ilişkisi açısından, kütüphane kurumu eğitim politikasının içinde temel bir unsur olarak ele alınmamıştır.
- Stratejide, bir önceki strateji planı uyarınca hayata geçirilen KİEM'lerin başarısız olduğu ifade edilmiştir. Buna rağmen İnternet kafelere ilişkin düzenlemelerin olduğu strateji belgesinde kütüphanelere verilecek destek konusunda başlı başına bir eylem planının olmayışı en büyük eksikliklerden biridir.
- Stratejiye göre kütüphaneler sayısal bölünmeyi azaltacak bir kurum olarak görülmemektedir.
- Kullanıcı Odaklı e-Devlet Hizmet Sunumu Rehberi hazırlanacak olması, elektronik ortamda sunulan hizmetler bağlamında kütüphaneler açısından olumlu bir gelişmedir.
- Bilgi ve İletişim Teknolojileri Destekli Yenilikçi Çözümler başlığında kütüphanelere ilişkin verilen bilgiler çok yetersizdir.
- Stratejide sadece kariyer memurluk kapsamında bilişim uzmanı ve bilişim uzman yardımcılığından bahsedilmiştir.
- Halk kütüphanelerinin bağlı olduğu Kültür ve Turizm Bakanlığı, sadece bir ana ekseninde sorumlu kuruluş olarak yer almaktadır.

Öneriler

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar çerçevesinde aşağıdaki öneriler sunulmuştur.

- Kalkınma Bakanlığı gelecek dönemde gerçekleştirilecek Strateji ve Eylem Planları'nda, bilgi dolaşımının en önemli istasyonu olan kütüphanelere diğer bir deyişle her tür enformasyon merkezine ve bunlar tarafından sunulan hizmetlere, ilişkili oldukları ana eksenler bazında daha çok yer vermelidir. Günümüzde bilginin neredeyse tamamına yakınının artık elektronik ortamda üretilmeye başlanması kütüphane merkezli yaklaşımlardan ziyade elektronik enformasyon hizmetlerinin önemini daha da artırmaktadır. Bu nedenle gelecekteki strateji belgelerinde enformasyon hizmetleri, daha geniş bir kapsama sahip olan enformasyon merkezi temelli olarak ele alınmalıdır.

- Bulut bilişim hizmetlerinin kütüphanelerle ilişkisi, hem gelecekte hazırlanacak Strateji ve Eylem Planlarında yer almalı hem de bütün kütüphaneler şimdiden bulut bilişim konusuna hazırlık niteliğinde çeşitli çalışmalara başlamalıdır. Örneğin kamu bulutu çalışmaları kapsamında, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halk kütüphanelerinin katalog kayıtları bulut üzerine aktarılmıştır. Benzer biçimde diğer kütüphanelerin de katalog kayıtlarının buluta aktarılması konusunda bilimsel ve uygulamalı çalışmalar yapılabilir.
- Kütüphaneler sayısal bölünmenin azaltılması konusundaki her tür girişimi takip etmelidirler. Kültür ve Turizm Bakanlığı bu yönde sorumluluk almalı ve sayısal bölünmenin azaltılması konusunda halk kütüphaneleri çeşitli projelerle desteklenmelidirler.
- Yeni yapılacak kütüphane binalarının fiber erişim altyapısı mutlaka önceden planlanmalıdır. Bu konu ilgili kütüphane mevzuatına da ayrıca dâhil edilmelidir.
- Yükseköğretim kurumlarındaki eğitici sayısı ve niteliği ile BİT eğitimi alan öğrenci sayısı artırılacağından Türkiye'deki Üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri tarafından dikkatle takip edilmelidir.
- Kalkınma Bakanlığı gelecekte hazırlanacak Strateji ve Eylem Planları'nda, bilgi teknolojilerinin toplumda yaygınlaştırılması konusunu daha ayrıntılı biçimde ele almalıdır. Bilgi gereksinimlerini karşılamak amacıyla vatandaşların bu teknolojilere halk kütüphaneleri üzerinden erişmeleri önerilmelidir. Aynı zamanda Kültür ve Turizm Bakanlığı bilgi okuryazarlığı, görsel okuryazarlık, medya okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı ve ağ okuryazarlığı gibi kütüphane hizmetlerini yaygınlaştırmalıdır.
- Ödünç verme hizmetleri ile ilişkili de olsa kütüphane otomasyon sistemlerinde pek çok kişisel veri tutulmaktadır. Halk kütüphaneleri için Kültür ve Turizm Bakanlığı üniversite kütüphaneleri için ilgili üniversiteler bu verilerin güvenliği konusunda stratejiye paralel olarak düzenlemeler yapmalıdırlar.
- Kütüphane hizmetlerine ilişkin geliştirilen çeşitli yazılımlarda kullanıcı odaklılığına ve dezavantajlı kesimlerin talep ve ihtiyaçlarına dikkat edilmelidir.
- Kamuda ortak uygulamaların yaygınlaştırılması kapsamında Türkiye'de toplu katalog, ortak belge sağlama vb. kütüphaneler arası sistemlerin tasarlanmasında birlikte çalışabilirliğe dikkat edilmelidir.
- Açık kaynak kodlu yazılımların yaygınlaştırılması bağlamında, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen açık kaynak kodlu kütüphane otomasyon sisteminin tanıtılması ve diğer kütüphane türlerinde de uygulanabilirliğinin test edilmesi gerekmektedir.
- Bütün kütüphanelerde büyük veri kapsamında değerlendirilebilecek veri birikmektedir. Kütüphaneler tarafından üretildiği varsayılan büyük verinin nasıl değerlendirileceğine, ticari firmalarla nasıl paylaşılacağına veya araştırmacıların yararına nasıl sunulabileceğine ilişkin çalışmalar başlatılmalıdır.
- Başta Kültür ve Turizm Bakanlığı olmak üzere kütüphanelerden sorumlu birimlerin "Meslek İçi Eğitimlerin Etkinleştirilmesi ve Yaygınlaştırılması" eylem planı kapsamında gerçekleştirilecek çalıştaylara katılım sağlamaları yararlı olacaktır.
- Başta Türk Kütüphaneciler Derneği olmak üzere kütüphanecilik ile ilgili STK'lar, "Yaygın Mesleki Bilişim Eğitimleri Düzenlenmesi" eylem planı kapsamında sorumluluk almalıdırlar.

- Kütüphaneler, sayısal bölünmeyi azaltacak hizmetler sunmak için hangi bölgelere öncelik verilmesi gerektiğine ilişkin çeşitli planlama çalışmalarında BTSEP stratejisi belgesinde belirtilen "Sayısal Bölünme Endeksi"nden yararlanabilirler.
- Engellilerin aynı zamanda sosyalleşmeleri ve topluma entegre olabilmeleri için, engellilere yönelik hizmetlerini çeşitlendirmeleri ve yaygınlaştırmaları amacıyla devlet tarafından kütüphanelere ilave destekler sunulmalıdır.
- Vatandaşların İnternet erişimi, bilgi okuryazarlığı becerileriyle birlikte değerlendirilmelidir. Kütüphaneler bu kapsamda sorumluluk alabilecek kamu kurumlarındandır.
- Kütüphaneler Türkiye'nin en büyük sayısal içerik sağlama potansiyeline sahip kurumlarıdır. Bu nedenle başta bünyesinde derleme kütüphaneleri barındıran Kültür ve Turizm Bakanlığı olmak üzere ilgili tüm kurum ve kuruluşlar, kütüphane dermelerinin sayısallaştırılmasının önündeki teknik altyapı, telif vb. sorunlarının çözümüne odaklanmalıdırlar.
- Yurt çapında yaygın bir hizmet ağı kurmuş olan kütüphanelere verilecek destek konusunda başlı başına bir eylem planı hazırlamalıdır.
- Kullanıcı Odaklı e-Devlet Hizmet Sunumu Rehberi, elektronik ortamda sunulan hizmetlerin niteliğini yükseltmek bağlamında kütüphaneler tarafından takip edilmelidir.
- Bünyesinde kütüphane barındıran tüm kamu kurumları, bu kütüphanelere yönelik olarak, kendi Kurumsal Bilişim Stratejilerini oluşturmalıdır.
- Bilgi toplumuna uygun hizmetler üretebilmek için her kurumda olduğu gibi kütüphanelerde de bilişim altyapılı personele şiddetle gereksinim bulunmaktadır. Bu konunun daha sonraki eylem planlarında ele alınması uygun olacaktır.
- Türkiye'deki kamu kütüphaneleri tarafında elde tutulan verilerin, BTSEP strateji belgesinde belirtilen Kamu Veri Kataloğu'na dâhil edilmesini sağlamalıdır.
- Strateji metninde genel olarak iktisadi temelli yaklaşımlara öncelik verilmiştir. Bu nedenle daha çok bilişim altyapısına odaklanılmıştır. Hazırlanacak olan stratejik planlarda altyapının yanında bilginin içselleştirilmesi ve toplumsallaştırılması temel hedef olarak alınmalıdır. Ancak bu şekilde bilgi toplumundan bahsedilebilir.
- Türkiye'de Bilgi ve Belge Yönetimi alanında referans kütüphaneciliği, e-kaynaklar uzmanlığı gibi alanlar yakın gelecekte daha da önemli hale gelecektir. Bu nedenle kütüphanecilere verilecek lisans eğitimi ve hizmet içi eğitimlerde bu noktanın göz önünde bulundurulmasında yarar bulunmaktadır.
- Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü BİT sektörü içinde değerlendirildiği ve sektörün nitelikli personele gereksinim duyduğu belirtilmiştir. Oysa son dönemde Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü mezunlarının istihdam edilmek üzere başvurabilecekleri kadro sayıları son derece düşük kalmıştır. Bu konunun BTSEP strateji belgesine dayanarak, Kültür ve Turizm Bakanlığı, üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri ve mesleki sivil toplum kuruluşları tarafından yeniden gündeme getirilmesinde yarar vardır.
- Türkiye'de kütüphanecilik alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları bu alanda istihdamı artırmaya yönelik kurslar verebilirler.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı ve üniversiteler, kendi bünyelerindeki kütüphanecilerin bilgi toplumuna uygun hizmetler sunabilmeleri için, belirli bir program çerçevesinde sürekli olarak hizmet içi eğitimler planlamalıdırlar.
- Milli Eğitim Bakanlığı Türkiye'nin bilişime yönelik eğitim politikalarına kütüphane kurumunu da dâhil etmelidir.

- Milli Kütüphane, derleme kopyası alan diğer kütüphaneler ve yazma eser kütüphaneleri BTSEP strateji belgesinde belirtildiği üzere, Türkiye'de korunması gereken kritik bilgi altyapısı kapsamında değerlendirilmelidir.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı ve üniversiteler, bünyelerindeki kütüphanelerin büyük veri aracılığıyla elde ettikleri verileri ticari firmalarla paylaşarak yeni iş kolları yaratılmasına ve istihdama katkı sağlayabilirler.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, kütüphanelere ilişkin personel, bütçe vb. veriler ile üye, kullanıcı ve ödünç materyal istatistikleri güncel, doğru ve hızlı biçimde araştırmacıların yararına erişime açılmalıdır.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı halk kütüphanelerinde e-kitap başta olmak üzere elektronik kaynaklara ilişkin ödeneklerin nasıl sağlanacağı ve bu kaynakların nasıl yönetileceği konusunda gerekli altyapı çalışmalarını başlatmalıdır.
- Çeşitli sayısallaştırma çalışmaları sonucu tam metin arama yapılabilecek veritabanları kütüphane otomasyonuna entegre edilmelidir.
- Akıllı uygulamalar bağlamında kültür ve turizm hizmetleri altında olan kütüphaneler de ele alınmalıdır.
- Türkiye'deki kütüphane veya enformasyon temelli stratejilerde, Türkiye'nin bilgi toplumuna dönüşümü sürecine önemli katkılarda bulunan ve uluslararası çapta etkinliği ispatlanmış bir model olan Kütüphan-e Türkiye Projesi (Çelik, 2014) veya Halk Kütüphaneleri Bölge Seminerleri (Yılmaz, 2013) gibi örnek projelere yer verilmeli ve proje temelli yaklaşımlar, eylem planlarının parçalarını oluşturmalıdır. "Kütüphan-e Türkiye" Projesi ekibi tarafından hazırlanan "Türkiye'de Bilgi Toplumuna Dönüşüm Çabaları ve Sonuçları Değerlendirme Raporu"nda da önerildiği üzere (Kütüphan-e Türkiye, 2014, s.61), Türkiye'deki halk kütüphanelerinin ulusal Bilgi Toplumu Stratejisi çerçevesinde potansiyel katkılarını gerçekleştirebileceği bir yerde konumlandırılması ve diğer ulusal strateji ve projelere entegrasyonu için ilgili tüm kurum ve kuruluşlarca işbirliğine yönelik gerekli adımlar atılmalıdır.
- Kütüphane temelli stratejik planlama çalışmalarında, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma İçin 2030 Gündemi'nin uygulanmasında kütüphanelere yönelik rehberler (IFLA, 2015) gibi uluslararası bazı politika oluşturma belgelerinden yararlanılabilir.

2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'nda, ulusal bilgi politikasını destekleyen bir niteliğe sahip olan kütüphane kurumuna organik bir unsur olarak bakılmamaktadır. Bilgi toplumuna sadece bilişimciler ile girilemeyeceği açıktır. Bilgi toplumu eylem stratejileri, bilgi teknolojilerini ve uygulamalarını olduğu kadar bilginin yönetimini ve toplum tarafından kullanımını da kapsamalıdır. Ayrıca Türkiye'de Kültür ve Turizm Bakanlığı ve üniversiteler gibi bünyesinde kütüphane barındıran kurumların yanı sıra Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri ile alandaki sivil toplum kuruluşlarının ulusal bilgi politikalarının şekillenmesine katkı sağlayabilmek için çeşitli hazırlık etkinliklerinde bulunmaları son derece önemlidir.

Kaynakça

- Akın, H. B. (2007). *Dünü ve geleceğiyle bilgi toplumu*. H. Odabaş ve H. Anameriç (Yay. Haz). Bilgi içinde (ss. 1-22). Ankara: Referans Yayıncılık.
- Arkun, M. E. (2003). Türkiye için bir enformasyon politikasının ana öğeleri neler olmalı? *Bilgi Dünyası*, 4 (2), 175-191.

- Basri, M., Yusof, Z. M. ve Zin, N. A. (2012). Information policy: the diminishing role of library. *International Journal of Humanities and Social Science*, 2 (19), special issue. 317-327.
- Başbakanlık. (1998). *Kamu-Net Üst Kurulu genelgesi*. 1988/13 no.lu, 19 Mart 1998 tarihli ve 04993 sayılı. Erişim Adresi: http://www.basbakanlik.gov.tr/genelge_pdf/1998/1998-0320-04993.pdf#page=4
- Başbakanlık. (2002a). *e-Türkiye genelgesi*. 2002/20 no.lu, 19.06.2002 tarihli ve 9259 sayılı. Erişim Adresi: http://www.basbakanlik.gov.tr/genelge_pdf/2002/2002-0320-09259.pdf
- Başbakanlık. (2002b). *Herkesi için bilgi toplumu: e-Türkiye girişimi eylem planı (taslak)*. Erişim Adresi: http://www.bilgitoplumu.gov.tr/Documents/1/Yayinlar/020800_E-TurkiyeEylemPlanı.pdf
- Başbakanlık. (2003a). *e-Dönüşüm Türkiye projesi genelgesi*. 2003/12 no.lu, 22 Şubat 2003 tarihli ve 2013812 sayılı. Erişim Adresi: http://www.bilgitoplumu.gov.tr/Documents/1/Mevzuatlar/BasbakanlikGenelge_2003-12.pdf
- Başbakanlık. (2003b). *e-Dönüşüm Türkiye projesi kısa dönem eylem planı genelgesi*. 2003/48 no.lu. *T.C. Resmi Gazete* (25306, 4 Aralık 2003). Erişim Adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/12/20031204.htm#3>
- Başbakanlık. (2007). *e-Dönüşüm Türkiye projesi kurumsal yapılanması*. Genelge no: 2007/7. *T.C. Resmi Gazete* (26482, 3 Aralık 2007).
- Birinci, G. (2012). *Türkiye'nin ulusal bilgi politikası sürecinde T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığının etkisi*. Uzmanlık tezi. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Blázquez, F. J. C. (2001). European Commission: eEurope Plus Action Plan Launched. Erişim Adresi: <http://merlin.obs.coe.int/iris/2001/7/article7.en.html>
- BTD. (2015). *Bilgi toplumu dairesi hakkında*. Erişim Adresi: <http://www.bilgitoplumu.gov.tr/bilgitoplumu/bilgi-toplumu-dairesi-hakkında/>
- BTSEP. (2015). *2015-2018 Bilgi toplumu stratejisi ve eylem planı*. Bilgi Toplumu Stratejisi Proje ve Katılımcılık Portalı. Erişim Adresi: tarihinde <http://www.bilgitoplumustratejisi.org/tr>
- Çakmak, T. ve Yılmaz, B. (2012). Overview of the digitization policies in cultural memory institutions in Turkey. S. Kurbanoglu, U. Al, P. L. Erdoğan, Y. Tonta, N. Ö. Uçak (Yay. Haz/ Eds.). *E- Bilim ve Belge Yönetimi: 3. Uluslararası Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu, 19-21 Eylül 2012, Ankara, Türkiye. Bildiriler içinde* (ss.146-154). Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.
- Çelik, A. (2014). 5N 1K ile Kütüphan-e Türkiye Projesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 28 (1), 72-74.
- DPT. (2004). *e-Dönüşüm Türkiye projesi kısa dönem eylem planı: 2003-2004*. Erişim Adresi: http://www.bilgitoplumu.gov.tr/Documents/1/Yayinlar/040900_KDEPKitapcik.pdf
- DPT. (2006). *Bilgi toplumu stratejisi eylem planı*. Erişim Adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/07/20060728-7.htm>
- eEurope Plus Action Plan. (2001). *eEurope plus action plan. A co-operative effort to implement the information society in Europe*. Erişim Adresi: http://www.bilgitoplumu.gov.tr/wp-content/uploads/2015/02/010600_eAvrupa+EylemPlanı_EN.pdf
- Ekonomi Bakanlığı. (2015). *Türkiye'de e-ticaretin tarihçesi*. Erişim Adresi: <http://www.ekonomi.gov.tr>
- European Parliament. (2000). *Santa Maria da Feira European Council 19 and 20 June 2000. Conclusions of the Presidency*. Erişim Adresi: http://www.europarl.europa.eu/summits/fei1_en.htm
- Hız, G. (2005). *Avrupa Birliği bilgi politikası: Gelişmiş ülkelerdeki bilgi politikalarının az gelişmiş ülkelere ışık tutması*. ÜNAK 2005: Bilgi hizmetlerinin organizasyonu ve pazarlanması. Erişim Adresi: <http://kaynak.unak.org.tr/bildiri/unak05/u05-24.pdf>
- IFLA. (2015). *Libraries and implementation of the UN 2030 Agenda*. Erişim Adresi: http://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/libraries-development/documents/toolkit-libraries_and_implementation_of_the_un_2030_agenda.pdf

- Karaaslan, V. (2015). Bilgi toplumu olmak ne demektir? Erişim Adresi: <http://teknosektor.com/2015/03/05/bilgi-toplumu-olmak-ne-demektir/>
- Kurulgan, M. (2005). *Bilgi toplumunun kütüphaneler üzerine etkisi*. ÜNAK 2005 Bildiriler. Erişim Adresi: <http://kaynak.unak.org.tr/bildiri/unak05/u05-19.pdf>
- Kütüphan-e Türkiye. (2014). *Türkiye’de bilgi toplumuna dönüşüm çabaları ve sonuçları değerlendirme raporu*. Erişim Adresi: <http://docplayer.biz.tr/29222-Kutuphan-e-turkiye-planlama-ve-pilot-uygulama-projesi-turkiye-de-bilgi-toplumuna-donusum-cabaları-ve-sonuclari-degerlendirme-raporu.html>
- McClure, C. R. (1996). Libraries and federal information policy. *Journal of Academic Librarianship*, 22 (3), 214-218.
- Pajaro, R. ve Betancourt, V. (2007). What is a national information policy: in. Abali, I. F. (Ed.). *Building national information policies: Experiences in Latin America* içinde (ss. 20-27). Kingston: UNESCO.
- TDK. (2015). *Güncel Türkçe Sözlük*. Erişim Adresi: <http://www.tdk.gov.tr>
- Toffler, A. (2008). *Üçüncü dalga*. İstanbul: Koridor Yayıncılık.
- Tonta, Y. (1999). Bilgi toplumu ve bilgi teknolojisi. *Türk Kütüphaneciliği*, 13 (4), 363-375.
- Tonta, Y. ve Küçük, M.E. (2005). Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecinde temel dinamikler. *Türk Kütüphaneciliği*, 19 (4), 1-14.
- Toplu, M. (2006). *Ulusal evrensel enformasyon politikası: Süreçler, değişimler*. H. Odabaş ve H. Anameriç (Yay. Haz.). Bilgi... içinde (ss. 129-166). Ankara: Referans Yayıncılık.
- TUENA (1999). *Türkiye ulusal enformasyon altyapısı ana planı: sonuç raporu*. Ankara: Ulaştırma Bakanlığı.
- Uzunosmanoğlu, H.E. (2007). *Türk ulusal bilgi politikalarında bilgi merkezi sorunsalı*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Webster, F. (1996). The information society: Conceptions and critique. Allen Kent (ed.). *Encyclopedia of Library and Information Science* içinde (Vol. 58, Supp. 21, ss. 74-112). New York: MarcelDekker.
- Weingarten, F. W. (1996). Technological change and the evolution of information policy. *American Libraries*, 27 (11), 45-47.
- World Bank. (1993). *Turkey: Informatics and economic modernization*. Erişim Adresi: http://www.wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/IW3P/IB/1993/03/01/000009265_3970128104047/Rendered/PDF/multi0page.pdf
- Yılmaz, B. (2013). Halk kütüphaneleri bölge seminerleri 2006-2012: Türkiye’de bir hizmetiçi eğitim modelinin değerlendirilmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 27 (1), 180-185.
- Yılmaz, B. (2010). Türkiye’nin bilgi toplumu politikasında kütüphane kurumuna yaklaşım. *Bilgi Dünyası*, 11 (2), 263-289.
- Yüksek Planlama Kurulu. (2015). 2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı'na ilişkin Yüksek Planlama Kurulu Kararı. *T.C. Resmi Gazete*. (29287, 6 Mart 2015).
- Yüksek Planlama Kurulu. (2005). e-Dönüşüm Türkiye Projesi 2005 Yılı Eylem Planı. Yüksek Planlama Kurulu Karar tarihi: 24/3/2005, Karar No: 2005/5. Erişim Adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/Eskiler/2005/04/20050401-12.htm>

Summary

Libraries must be supported by information policies in order to adapt to the information society. In this study Information Society Strategy and Action Plan of 2015-2018 is examined in the context of library institution.

The information society is a new social and economic stage which claims to replace the industrial society, in which the importance of products and services in the industrial society is replaced by that of information-related goods and services in the information society, and there is a much more intense and important relationship than ever before among production, transmission, storage and consumption of information, where information-oriented technologies

are at the forefront, and the labor force in the fields of production of information and information technologies contribute to a significant portion of gross national product in a society.

The efforts to become an information society began in the 1990s in Turkey. In addition to the various reports and research studies, several studies were conducted for coordination of certain aspects of the information society.

Information Society Strategy and Action Plan covering the time period between 2015 and 2018 has been prepared through a two-stage process. In the first stage the conceptual framework has been determined; the service has been received accordingly, and various reporting activities have been carried out. Project and Participation Portal (published on bilgitoplumstratejisi.org) has been prepared. In the second stage the draft for Strategy and Action Plan has been prepared. Covering the time period between 2015 and 2018 Information Society Strategy and Action Plan consists of 72 actions in 8 main issues called axis. 26 institutions have been held responsible for the actions which have been stated to be monitored by 30 indicators. Information Society Strategy and Action Plan of 2015-2018 consists of 7 main units.

There is an organic link between the information policies and the library institution. In other words, while the library institution is an integral part of the information policies, information policies that are formulated without taking the library institution into account cannot fully reach their target.

In this study it is firstly examined how often library and archive have been used as terms in the context of Information Society Strategy and Action Plan of 2015-2018.

Secondly, it is aimed to determine the points which might be associated with the library institution in all strategies, aims and action plans in this policy document even if library is not used as a term. Finally, the policy document has been studied in terms of the field of Information and Documentation Management.

Consequently, the library institution supporting national information policies is not seen as an organic element in Information Society Strategy and Action Plan of 2015-2018. It is clear that the information society can not only contain of informaticians. Action strategies for information society should also include information management and information usage by the society as well as information technologies and applications. It is also extremely important for the institutions having their own libraries, departments of Information and Documentation Management and non-governmental organizations in the field as well as Ministry of Culture and Tourism and universities to carry out various preparatory activities in order to be able to contribute to the shaping of national information policies. Turkish Ministry of Development, should more often address to libraries, which are the most important spots for circulation of information, on the basis of the main axes the libraries are associated with in the upcoming Strategy and Action Plans.